

В умовах правового режиму воєнного стану в Україні у правовому регулюванні відносин державної служби «оголилося» коло відносин, які зумовили неспроможність чинної нормативної моделі для забезпечення ефективного існування державної служби у відповідних умовах існування держави. Активізація нормотворчої діяльності, із акцентом на зазначене «коло» відносин, спрогнозувала «базові» вектори реформування державної служби та оновлення її правових засад, які варто розглядати як невід'ємну складову стратегічного плану розвитку держави, інтеграції вітчизняної нормативної моделі державної служби у глобальний службово-правовий простір.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-229-6-42>

**CONFIDENTIAL INFORMATION AND TRADE SECRET
IN UKRAINE**

**КОНФІДЕНЦІЙНА ІНФОРМАЦІЯ ТА КОМЕРЦІЙНА
ТАЄМНИЦЯ В УКРАЇНІ**

Kravchenko O. M. Кравченко О. М.
Candidate of Science of Law кандидат юридичних наук

Наукова робота зумовлена станом механізмів реалізації державної політики та законодавства України у сфері охорони конфіденційної інформації (КІ) та комерційної таємниці (КТ), а також встановлення можливих шляхів вдосконалення законодавства у цій сфері. Пошуку напрямів удосконалення правових та інституційних механізмів охорони КІ і КТ, й порівняння наявних нормативно-правових документів з метою удосконалення законодавчої бази України. Сьогодні суттєвою прогалиною правового регулювання комерційної таємниці залишається правова невизначеність змісту інформації, яка може вважатись у якості досліджуваного об'єкта права інтелектуальної власності.

У ст. 21 Закону України «Про інформацію», інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація. Конфіденційною вважається інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень [1].

Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [1].

У ст. 7 Закону України «Про доступ до публічної інформації» вказано, що конфіденційна інформація – це інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб'єктів владних повноважень, та яка може поширюватися у визначеному ними порядку за їхнім бажанням відповідно до передбачених ними умов [2].

Розпорядники інформації, визначені ч. 1 ст. 13 цього закону, які володіють конфіденційною інформацією, можуть поширювати її лише за згодою осіб, які обмежили доступ до інформації, а за відсутності такої згоди – лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини [2].

У ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації» подано визначення таємної інформації як інформації, доступ до якої обмежується відповідно до ч. 2 ст. 6 цього закону, розголошення якої може завдати шкоди особі, суспільству й державі. Таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську, розвідувальну таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом таємницю, в тому числі комерційну таємницю [2].

Визначення комерційної таємниці міститься в Цивільному кодексі України (ЦКУ) [3], а також у Господарському кодексі України (ГКУ) [4], але, на наш погляд, потребує удосконалення. У ст. 505 ЦКУ зазначено, що КТ є інформація, яка є секретною в тому розумінні, що вона в цілому чи в певній формі та сукупності її складових є невідомою та не є легкодоступною для осіб, які звичайно мають справу з видом інформації, до якого вона належить, у зв'язку з цим має комерційну цінність та була предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює цю інформацію [3]. У ст. 162 ГКУ вказано, що суб'єкт господарювання, що є володільцем технічної, організаційної або іншої комерційної інформації, має право на захист від незаконного використання цієї інформації третіми особами за умов, що ця інформація має комерційну цінність у зв'язку з тим, що вона невідома третім особам і до неї немає вільного доступу інших осіб на законних підставах, а володільць інформації вживає належних заходів до охорони її конфіденційності [4].

Юридичні терміни на кшталт «володільць КТ» (ГКУ) [4], «особа» (ЦКУ) [3], на наш погляд, потрібно замінити на термін «власник КТ», як ми і запропонували в проєкті Закону України «Про комерційну таємницю» [5, дод. А].

Провівши аналіз законодавства України щодо конфіденційної інформації та комерційної таємниці, можемо зазначити таке:

1. Власник інформації, яка має комерційну цінність, сам визначає на власний розсуд, чи буде інформація, що має комерційну цінність, належати до КІ, чи буде КТ.

2. Власник інформації, яка має комерційну цінність, встановлює заходи захисту цієї інформації та інші аспекти, пов'язані з охороною вказаної інформації (організаційні, юридичні, технічні).

3. Власник інформації, яка має комерційну цінність, встановлює терміни засекречування, коло осіб, які можуть бути ознайомлені з вказаною інформацією (на договірних засадах), та терміни припинення охорони та захисту (КІ або КТ).

Підсумовуючи розгляд дистинкції між КІ та КТ, пропонуємо на законодавчому рівні чітко відокремити їх. Аналіз свідчить, що нині різниці практично немає, а власник комерційно цінної інформації самостійно визначає, де КІ, а де КТ. З нашої точки зору, КІ – це секретна інформація, що стосується фізичної особи, КТ – це секретна інформація, що стосується юридичних осіб, підприємств, установ та організацій, яка має комерційну цінність, що позитивно впливає на прибуток суб'єктів господарювання.

Законодавцю потрібно виключити з визначення конфіденційної інформації згадки про юридичну особу й сформулювати його наприклад так: конфіденційна інформація – інформація, доступ до якої обмежено фізичною особою та яка може поширюватися у визначеному порядку за її бажанням відповідно до передбачених нею умов.

Суб'єкти та їх повноваження щодо охорони КТ в Україні [6,с. 133–156], і нормативно-правові заходи забезпечення КТ [7,с.82–89], а також структура правовідносин у сфері охорони КТ в Україні [8,с.137–145], були нами розглянуті у попередніх наукових працях.

Потрібно оновлювати і періодично переглядати перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці в Україні, а саме постанову Кабінету Міністрів України (КМУ) №611 [9]. Для того, щоб суб'єкти господарювання в Україні мали змогу ефективно протистояти сучасним загрозам та викликам. Також чітко розуміти, що є комерційною таємницею підприємства, установи чи організації, а що не може бути нею.

Підсумовуючи науковий аналіз КІ та КТ в Україні, можемо запропонувати шляхи вдосконалення законодавства. А саме – сформулювати визначення юридичного терміна «конфіденційна інформація», наприклад, так: конфіденційна інформація – інформація, що має цінність для фізичної особи, в тому числі інформація про сімейні секрети фізичної особи, інша інформація про фізичну особу, доступ до якої

обмежено фізичною особою та яка може поширюватися у визначеному порядку за її бажанням відповідно до передбачених нею умов.

Щодо комерційної таємниці потрібно прийняти Закон України «Про комерційну таємницю», де чітко сформулювати, що є комерційною таємницею, правила заходів охорони КТ, а також інші аспекти у сфері захисту КТ.

Література:

1. Про інформацію: Закон України. Верховна Рада України. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text) (дата звернення: 15.07.2022).
2. Про доступ до публічної інформації: Закон України. Верховна Рада України. URL: [//zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text) (дата звернення: 15.07.2022).
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: [//zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/paran2312#n2312](https://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15/paran2312#n2312) (дата звернення: 15.07.2022).
4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: [//zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page](https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15/page) (дата звернення: 15.07.2022).
5. Кравченко О. М. Адміністративно-правові засади охорони комерційної таємниці в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2019. 253 с.
6. Кравченко О. М. Суб'єкти та їх повноваження щодо охорони комерційної таємниці в Україні. Органи публічної влади в Україні: теорія та практика: колект. моногр. Київ: МОН України ; НУ «Одеська юрид. акад.», 2019. С. 133–156.
7. Кравченко О. М. Нормативно-правові заходи забезпечення комерційної таємниці в Україні. *Recht der Osteuropäischen Staaten*. 2019. № 1. С. 82–89.
8. Кравченко О. М. Структура правовідносин у сфері охорони комерційної таємниці в Україні. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2019. № 3. С. 137–145.
9. Про перелік відомостей, що не становлять комерційної таємниці : Постанова Кабінету Міністрів України від 09.08.1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/611-93-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.07.2022).